

15
Փարս

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

15
Փարս

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Գոյսայ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կամ խիկ: Գաւառացիներէն որոնք տարաբեան ծախսը մեր վրայ է: վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժնու հոգը ալ կը հաշուեն:

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ համակ պատրաստելու եւ քերականութեան գիր ընդհանուր խառն Թ. 14: Եւրոպայէն եւ արեւելէն գիր եւ տրուիր: Եւրոպայէն եւ արեւելէն գիր եւ տրուիր: Եւրոպայէն եւ արեւելէն գիր եւ տրուիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հետեւեալ յօդուածը արժանի է ուշադրութեան ծանկատանի Հայոց, հասկնալու համար թէ՛ Հայ մամուլը Ռուսաստանի մէջ ինչ աստիճան պատիւ ունի, և զայն քաջալերելու համար ինչ ազնիւ զգացումներ կը կրէ տեղւոյն Հայ հասարակութիւնը:

Յիշեալ յօդուածը որ Աղէքսանդրաբոլի մէջ Մեղուի Յոսեփեանի առթիւ կատարուած հանդիսին նկարագրութիւնն է, յատկապէս կարտատեմք յօրինակ տաճկահայտակ մերազնէից:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՒ

Մեղու Հայաստանի լրագրի 25 ամեայ յորէկանը Աղէքսանդրապոլում տօնելը նշանակուած էր դեկտեմբերի 26 ին կիրակի օր: Դեռ ևս 15 օր առաջ երեք անձնից ընտրուած էր յանձնախումբ, մասնակցելու ցանկացողներին տօնելու բաժնէն: Համար: Տօմարի վրայ ոսկէ տառերով տպած էր 1858-1882 քանակահատկութեամբ յորէկան «Մեղու Հայաստանի» լրագրի Աղէքսանդրապոլում: Յիշեալ տօնակերից առել էին 10 տիկիններ և օրիորդներ և 40 տղամարդ:

Կիրակէ առաւօտեան, ամսի 26 ին, առանձին հրաւիրութեամբ կարգադրելով յանձնախումբի կողմից՝ մասնակցողները ժողովուեցան ուրբա Փրկչի եկեղեցին, ուր պատարագից յետոյ կատարուեցաւ հանդիսաւոր կերպով Մեղուի հիմնադիր և նախկին խմբագիր Ստեփաննոս քահանայ Մանգինեանի հոգեհանգիստը: Դիւրաբար ձի շուրջը բոլորել էին մասնակցողները մի մի մօմ ձեռներին:

Հոգեհանգիստից առաջ յաջորդ Յուսիկ վարդապետը դառնալով ժողովրդակաշնաց և մասնակցողներին՝ ազգու յորդոր արտասանեց, կործառօտ նկարագրելով հանգուցեալ Մանգինեան քահանայի խմբագրական գործունէութիւնը:

Նոյն օրը՝ երեկոյեան քաղաքային կղերի դահլիճում նշանակուած էր յորէկանի տօնախմբութիւնը: Եօթը ժամին դահլիճը շքեղ կերպով արդէն լուսաւորուած էր և հանդիսականները ժողովուեցին: Ժողովրդական երգիչ Ջիւանին իւր ընկերակիցներով նուագում էին և երգում նոյն դահլիճի մէջ:

Դահլիճի հիւսիսային պատի վերայ

դեղեցկանում էր վարդահիւս ոսկեզօծ շրջանակի մէջ շքեղ գեղարուեստով նկարած «Գառնահինգ»-ով յորէկան Մեղու Հայաստանի լրագրի Աղէքսանդրապոլում 1882 շրջանակի: Վարի մասում նկարած էր եւոտանի գնդաձև թանաքաման, որից տլ և ձախ բարձրանում էին աղեղնաձև երկու մեծագիւղ գրչի փետուրները և ծայրերով մօտենում էին միմեանց վերի մասում: Այս նկարը շինուած էր ընտիր ճաշակով:

Սրա դէմ, հարաւային պատի վերայ մեծ շրջանակի մէջ հագուցած էր նոյնանման պատկեր մեծագիւղ-ձեռով, թափանցիկ տառերով փորուած էր առաջին պատկերի պարբերութիւնը: Սրա տուեքը գոյնզգոյն էին և լուսաւորում էին յետի կողմից: Այս շրջանակը վարագործով ծածկուած էր հանդիսականների աչքից:

Ժամը ծին հանդէսը պաշտօնապէս բացուեցաւ և դրա համար բարձրացաւ վերջին շրջանակը ծածկող վարագործը, նուագածու երգիչները սկսեցին գեղեցիկ եղանակով հանգուցեալ Շիրինի:

«Բացուիր, նաղելի վարդ»

«Ահա դարձան ժամանակ է»

«Գո բացուելուդ»

«Բաւոր աշխարհս փափագ է»:

Դահլիճը թնդաց բուռն ծափահարութեամբ և կեցցէներով, ապա հանդիսականներից շատ շատերը շնորհակալութիւն մատուցին Մակար Տէր Սարգսեանցին՝ իրեն այդ շքեղ պատկերները նկարողին:

Այդ միջոցին՝ հանդիսականների կողմից իսկոյն և եթ ուղարկուեցաւ թիֆլիս Մեղուի խմբագրութեանը հետեւեալ հեռագիրը: «Յիշուե՛ հոգի կին և այր մարդ կլուրի դահլիճում այժմ հանդիսով տօնում ենք Մեղուի քանակահատկութեամբ յորէկանը: Յանկանում ենք այդ լրագրին յարատեւութիւն, օրացէս զի նա ունենայ ապագայում ևս առաւել արդիւնաւոր գործունէութիւն հայկական գրականութեան տոպարիզում»:

Սրանից յետոյ մասնակցողները շղթայակապ տեղական պարեր էին բռնում, զուարճանում էին և ուրախանում: Պ. Շահլամեանը մերթնդ մերթ իւր յաջողակ ձայնով երգում էր ազգային երգեր: Պարերը շաւառակաշնաց մինչև ընթերցել ժամը տօնն և մէկը:

Դահլիճի երկարութեամբ ձիգ սեղանի շուրջը ընթերցել նստեցան հանդիսականները՝ ընդհանուր կառավարիչ նշանակելով բժիշկ Յովհաննիսեանցին:

Առաջին բաժակը առաջարկուեցաւ թագաւոր Կոյսեր կենաց, որի հովանաւորութեան ներքոյ գտնվում է մամուլը: Հանդիսականները ստիկ կանգնած միտահամու կերպով թնդացին օդը եռակի ուժգին «ուռայ»ով: Ապա առաջարկուեցաւ իշխան Դոնդուկով-Կորոսկովի կենաց: Յետ օրո Հայոց Հայրապետական գահը թափուր թողնող Հովուապետի յիշատակի և նրա յաջորդին ընտիր օրժանաւորութիւններ ցանկանալուն բաժակը խմուեցաւ:

Հինգերորդ բաժակը առաջարկուեցաւ «Մեղու Հայաստանի» լրագրի յարատեւութեան կենացը, որի յորէկանը այժմ կատարվում էր: Միահամու կեցցէները թաւն բերաններից, Այդ րոպէին ամբիոն բարձրացաւ Պ. Ղուկասեանցը, որ յարգելով հանդիսականների յանձնարարութիւնը պատրաստել էր մի ճառ ցոյց տալու յիշեալ թերթի 25 ամեայ գոյութեան գործունէութիւնը:

Դահլիճի մէջ տիրեց խորին լուսթիւն և բոլորի աչքերը բնեւեռած էին ամբիոնի վերայ: Ճառախօսը գեղեցիկ կերպով նկարագրեց այն ժամանակի դրութիւնը երբ ծնուեց Մեղուն, ցոյց տալու այն դժուար հանգամանքները և փշոտ ճանապարհը որոնց միջոցով յաղթական տարաւ լրագիրը: Յիշեց նրա գործունէութեան գլխաւոր կէտերը, խմբագրի ճիգը և այլն: Ազգեցութիւնը այնքան խիտ էր, որ վերջին խօսքից յետոյ անվերջ ծափահարութեամբ ծածկեցին ճառախօսին:

Ապա կեցցէներով խմուեցաւ լրագրի ներկայ խմբագիր բաղձալատ Պետրոս Սիմէոնեանցի կենաց բաժակը և օրանից յետոյ նրա արժանաւոր աշխատակիցը Սպանդարեանցի կենացը: Այդ միջոցին օր. կատ. Գեորգիարեանը բերանացի արտասանեց մի քանի խօսք Մեղուի յարատեւութեան համար, որից յետոյ ամբիոն բարձրացաւ տիկին Ալիսէն տէր Սարգսեանց: Իւր ճառին մէջ յարգոյ տիկինը նկարագրեց թէ ինչպէս հնումը նրանց յորերը թշնամու դէմ կուռում էին ցուրտ զէնքերով, ինչ այժմ նրանք կուռում են տգիտութեան խաւարի դէմ թղթով ու

գրչով, ուրեմն պէտք է օրերէլ այս վերջինները, պէտք է օրերէլ լրագրութիւնը ինչպէս մայրը իւր զաւկին և այլն, ծափահարութիւնը պսակեց տիկնոջ:

Երբ օրանից յետոյ խմուեցաւ ընդհանրապէս Հայ մամուլի յարատեւութեան և յաջողութեան կենացը, Ալէքս. Սանոյեանցը ամբիօն բարձրացաւ և արտասանեց մի ճառ, օրի մէջ ընտիր կերպով ցոյց տուաւ Մեղուի արած ծառայութիւնը մի քանի կարևոր ազգային հարցերու:

Հայ հոգևորականներ ինչ ինչ պատճառով չէին կարող անձամբ մասնակցել այս տօնախմբութեանը թէև շատերը ցանկանում էին: Երկուսն էլ պարոնցների կրօնուսոյց Մինաս քահանայ տէր Պետրոսեանցը ուղարկել էր հանդիսին մի ուղերձ: Երբ մէջ կարճատև ցոյց տալով Մեղուի ազգագրական ուղղութիւնը՝ դուրսէլ էր հանդիսականներին, որ խըմբուած մէկ տեղ՝ երախտագիտական օրինակելի զգացմամբ արժանի յարգանքն են տալիս ընդհանրութեան վերաբերեալ գործին և իբրև եկեղեցու մի պաշտօնեայ օրհնում էր նրաց: Վերը յիշել մնացայ, որ լրագրի յարատեւութեան կենացի ժամանակի երգիչ իրանին ասաց մի նորաստեղծ իւր յօրինած ոտանաւոր Մեղուի մասին:

Ապա հանդիսականներից շատերը բերանացի յորդոր էին արտասանում, կենացներ էին առաջարկում Պոլսոյ պատրիարքի, լրագրի թղթակիցների, զանազան քաղաքներում այս յօրեւանը կատարողների համար: Հանդէսը կատարւում էր կարգով, համեստ և լի օգևորութեամբ: Ընթրիքից յետոյ մի քանի անգամ էլ պարեր բանելով՝ ժամի երկուսին ուրախ օրտով և լաւ աղաւորութեամբ ամենեքեանք ցրուեցան:

Վիեննայի օսմանեան դեսպան Բարձրէթէյ միշտ օր քանի մը շաբաթ է ի վեր մայրաքաղաքը կը գտնուի, կիրակի օր Ազգ. Պատրիարքարան փոխադարձ այցելութեան երթալով, ի բացակայութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ Գեր. փոխանորդին հետ կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Պատրիարքարանի մեծ օրահին մէջ, և Ն. Սրբազնութեան իւր ողջոյնը ձգելով մեկնեցաւ:

Ն. բարձրութիւնը նոյն առաւօտ Եւսեպ Բ. Պատրիարքին ալ փոխադարձ այցելութեան գացել է ի Ֆէնէր:

Կարնոյ աւուսական հիւպատոսն ալ օր ժամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքը կը գտնուի, դեսպանատան առաջին թարգման Գ. Իւվանօֆի հետ կիրակի օր Ազգ. Պատրիարքարան այցելելով, ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր Գեր. փոխանորդէն ընդունուեցաւ:

Ազգային փաստաբաններէն Սարգեան Թորոս էֆ. Մաճոյ խմբագիր Այվազեան էֆ. ի կողմանէ փոխանորդ կարգուեցաւ շաբաթ օր Եղեանադատ ատենին առջև դատուելու համար:

Այվազեան էֆ. ի դատաւանը հաւանականաբար յառաջիկայ շաբաթ օր պիտի սկսի և հրապարակային պիտի ըլլայ: Բաղդր է մեղ յուսալ օր Սարգեան էֆ. իւր փաստաբանական ամեն ճարտարամտութիւնն ի գործ պիտի դնէ մեր դժբաղդ պաշտօնակցին ազատութիւնը ձեռք բերելու համար:

Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Ս. Սիմէոն Ս. Արքեպիսկոպոսի տօնախմբութիւնն ըլլալով երէկ, պաշտօնական անձինք, եկեղեցականք և երեւելի ազգայինք շնորհաւորութեան փութացին երթալ:

Երուսաղէմի Պարտուց բարձման յանձնաժողովոյ կողմէն վարչութեան մատուցեալ հաշուեցոյցէ մը կը տեղեկանամք թէ Յանձնաժողովը մինչև ցարդ 1500 ոսկի ծախսեր, 400 ոսկի հաւաքեր և հազար ոսկիէն աւելի բաց մ'ունեցեր է:

Այս մասին մեր խօսելիքը ուրիշ անգամ:

Ռուսաստանի մէջ ի նպատակ Երուսաղէմի պարտուց մինչև ցարդ 15000 մանէթ հաւաքուեր և Պարտուց բարձման Յանձնաժողովին ղրկուեր է:

Գարակէօմըիկի մէջ դարձեալ թաղային խնդիր ծագեր է:

Տեղւոյն առժամեայ թաղ. խորհրդոյ գանձապետը հրաժարական ղրկած ըլլալով Ազգ. Պատրիարքարան, Տնտեսական խորհուրդը նոյն թաղ. խորհրդոյ ծանուցեր և յանձնարարեր է օր. թաղ. խորհուրդը մանր մունը և օտարազգիական ծախքերը հոգայ. եկեղեցւոյ և վարժարանին օրոշեալ գումարները վճարէ. իսկ բացառիկ ծախքերու համար Տնտես. խորհրդոյ հաւանութեանը դիմէ մինչև ցնոր անօրէնութիւն:

Թաղ. խորհուրդը սոյն պաշտօնագիրն ընդունելէն օր մը վերջը հակառակ Տնտ. խորհրդոյ հրահանգին կապինօի մը շինութեան ձեռնարկելով և այս հակասահմանադրական արարքը Տնտ. խորհրդոյ ակնջը հասնելով, այս վերջինը օրինաց տրամադրութեամբ բացատրութիւն պահանջեր է թաղ. խորհրդէն:

Այս առաջին անգամը չէ որ Գարակէօմըիկի մէջ այսպիսի դէպք մը տեղի կունենայ: Գանի մը ամիս առաջ ալ, ինչպէս կը յիշեն թերևս ընթերցողք, տեղւոյն թաղ. խորհուրդը եկեղեցւոյ արծաթեղէնները ի վաճառ հանելով կաւաւածի մը շինութեան ձեռնարկած էր առանց Պատրիարքարանի դիտութեան: Զարմանալի է օր Գեր. Եղնիկ եպիսկոպոս յիշեալ եկեղեցւոյ քարոզչական պաշտօնը կը վարէ, և ինքը որ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ երկար տարինք դիւանադարի և Ռուսոթօի ու Արապկիրի մէջ Առաջնորդական պաշտօններ վարելով Սահմանադրական օրէնքը ըստ բաւականին ուսումնասիրած է, թոյլ կուտայ որ այսպիսի օրինական զեղծումներ տեղի ունենան ի վնաս եկեղեցւոյ:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Փարիզ 23 փետր. Կառավարութիւնը 1836 մայիս 19 ի օրինաց տրամադրութեան համեմատ Օ. մալ, Շարլը և Ալէնսոն դուքսերը բռնակին մէջ ունեցած պաշտօններէն հրաժարեցուց:

Փարիզ 26 փետր. Խորհրդարանը 200 ձայնից մեծամասնութեամբ օրակարգ մը քուէարկեց այսօր որ կառավարութեան վրայ վստահութիւն կը յայտնէ և Օրէնսեան իշխանաց ղինւորական պաշտօններէ հրաժարեցուցուելուն հաւանութիւն կը յայտնէ:

Տըպլին 26 փետր. Ոտիկանութիւնը Բարրէյ անուն բանտարկելոյն խոստովանութեան վրայ իր. լանտայի մէջ վերջին տառններու տեղի ունեցած պաշտօնեանց բոլոր հեղինակները յաջողեցաւ ձեռք ձգելու:

Լոնտոն 26 փետր. Դանուբի դեսպանաժողովը այսօր կէս օրէն վերջը ժամը երեքին գումարեցաւ. բոլոր տէրութեանց պատուիրակները ներկայ էին բացի Բուսնիէն և Պուլաւրիայէն:

Նոյն թուական Դեսպանաժողովը շատ գործ տեսաւ այսօր:

Բոլոր գլխաւոր խնդիրները վիճարանութեան դրուելով սկզբամբ օրոշուեցան:

Այս բոլոր խնդիրներուն լուծումը Ռուսիոյ և Աւստրիոյ կարծեաց նպատակներէ:

Դեսպանաժողովը Կալացի Իպրաիմի և Քէօթէնէի նաւահանգիստներուն ազատութիւնը ջնջելու մասին Բուսնիոյ դիտաւորութիւնը նկատողութեան չառաւ:

Եւթարդ նիստը հաւանականաբար չորեքշաբթի օր տեղի պիտի ունենայ:

Դեսպանաժողովը 20 ի նստին մէջ Դանուբի եւրոպական Յանձնախմբին մէջ ընդունուելու համար Սերվիոյ ըրած առաջարկը մերժեց: Աւստրիա և Դերմանիա միայն պաշտպանեցին այս խնդիրը. Ռուսիա յայտարարեց որ եթէ Սերվիոյ խնդիրն ընդունուի, ինքը (Ռուսիա) Պուլաւրիոյ ալ յանձնախմբին մէջ ընդունուելով պիտի պահանջէ:

Կը հաւատեն թէ Գիլիաթ թեկն համար Ռուսիոյ ըրած առաջարկութիւնները պիտի ընդունուին:

Պուլաւր 25 փետր. Բաղադէն երկու ժամ հեւի տինամիթի պայթում մը տեղի ունենալով երէկ, երկու հոգի բռնուեցան, որոց Մօնոօլէ-Մինի (Գաղղիա) գործին մէջ դատապարտեալ Սիվօն և Մէթայէ անձինքն ըլլալը հակցուեցաւ. ասկէ զատ կարևոր թղթեր գտնուեցան:

Մէթայէ հարցաքննութեան մէջ յայտնեց թէ, եւրոպական շատ մը տէրութեանց դէմ մեծ դաւադրութիւն մը նիւթուած է:

Այս յայտնութիւնը ծածկահեռագրաւ Փարիզ, Վիեննա, Պէրլին և Ս. Փէթըրսպուրկ հաղորդուեցաւ անմիջապէս:

Հանդիպում 26 փետր.

Մօրնինկ Բօսթ լրագրիւրը կըսէ թէ գետապանաժողովը վերջին նիստին մէջ Գիւթի վերաբերեալ առաջադրուած կոթիւնը քննելով գրադեցաւ. թէ և Ռուսիա շատ մը զինուորներ ըրաւ սակայն դարձեալ վերջնական որոշում մը չտրուեցաւ. Տէրութիւնք ինչ ինչ բարեփոխութեամբ մտադիր են Գ. Պարէրի ծրարագիրն ընդունելու:

Մօրնինկ Բօսթ կը հաւատայ թէ Գաղղիոյ արտաքին գործոց նորընտիր պաշտօնեայ Շարմէլ-Լաքուր իւր նախագիրն հակակործիք ըլլալով Դեպքանաժողովոյ գաղղիական պատերազմին նոր հրահանգ ղրկելու է:

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Պնդղիական խորհրդարանի փետր. 19 ի նստին մէջ Գ. Յիւն-Մօրիս Գ. Պէքսթերի պատասխանելով ըսել է թէ լորտ Տիւֆըրին Պէրլինի գաշնագրին ՆԱԴ. յօդուածին նկատմամբ Բ. Դրան բազմաթիւ գրութիւններ ուղղած է:

Գ. Ուինտամ Հայաստանի բարենորոգումն յապաղումէն ծագելիք վտանգները ներկայացուցած է:

Գ. Յիւն-Մօրիս Գ. Արնօլտի պատասխանելով ըսել է թէ կառավարութիւն տեղեկացած է որ Բ. Դուռը Պաղտատցի վաճառականի մը արտօնութիւն տուել է Տիւրքիոյ գետին վրայ նաւարկութիւն

հաստատելու համար: Եւ ոտկայն այս արտօնութիւնը օտար նաւերու ալ դետին մէջ նաւարկելու չը վերաբերիր:

Գ. Յիւն-Մօրիս կը յաւելու թէ կառավարութիւնը Ասիոյ Տաճկաստանի գաւառաց շահուն համար կը փոփաքի որ Եփրատ և Տիգրիս օտար նաւերու համար ալ բաց ըլլան: Սակայն դիտել կուտայ որ գետերու ազատ նաւարկութեան ըսկըզբունքը ըստ գաշնագրին Վիէնայի, այն գետերուն միայն կը վերաբերի որոնք զանազան պետութեանց երկիրներէն կանցնին:

— Աւստրիոյ և Բուսնիոյ դեպքանները առջի որ Արտաքին գործոց նախարարին և նորա խորհրդականին հետ տեսակցեցան:

— Կարնոյ առաջադրուած ընդհանուր հիւպատոս Տընէ գործապետը իւր թարգմանին հետ Մեծ Եպարգոսին և Արտաքին գործոց նախարարին այցելութեան գնաց երէկ:

— Իտալական դեպքան Գօրթի կամը այսօր Իտալիա կուղևորի:

— Վալքըթ կըսէ թէ այժմու շրջաբերութեան մէջ գտնուած վեցնոցները 20 և 10 փորանոցի պիտի վերածուին: Սակայն վեցնոցներուն բուն արժէքը քիչ մը պիտի իջնէ, գրառմանը կոխելու համար ծախք հարկ ըլլալով:

Իսկ արծաթէ մանր դրամները աւելաւորական դրամաց համարժէք պիտի բանուին:

Այս մասին ծրագիր մը ներկայացուել է ում որ անկ է:

— 1882 թուին Բ. Դրան եւրոպական տէրութեանց մօտ գտնուող դեպքաններուն 3366 գրութիւն ուղղուել են Բ. Դրնէն. և 5209 գրութիւն ալ անոնցմէ առ Բ. Դուռն: Նախ Ս. Փէթրօպօլիսի յետոյ Աթէնքի դեպքանաւորները ամենէն աւելի գրութիւն ունեցել են:

Իսկ մայրաքաղաքիս դեպքաններէն առ Բ. Դուռն 993 և Բ. Դրնէն առ դեպքան 1362 գրութիւնք փոխանակուել են:

Արտաքին գործոց պաշտօնատան և մայրաքաղաքիս պալլադական գործակատարին, Դանուբի օսմանեան պատուիրակին, Օսմ. պաշտային և այլ վարչութեանց գրութիւններն ալ ՏԱԿԻ կը հասնին, որոց 333 ը Բ. Դրնէն ղրկուած և 4538 ը Բ. Դուռը հասած են:

Ամբողջ գրութեանց գումարն է 16371. 10.890 ը Բ. Դուռը հասած և 5681 ը Բ. Դրնէն ղրկուած են:

— Օտէսայի նաւահանգստին սառսոյցը բոլորովին հալել է:

— Բ. Դուռը Գաբտաղի ծանուցագրին ի պատասխանի շրջաբերական մը ղրկելով տէրութեանց յայտներ է թէ սահմանադրի խնդիրը կարգադրելու միշտ պատրաստ է ինքը:

— Նէօլոդոս կըսէ թէ ըէթիի գործը յաջողութեամբ աւաջ կերթայ, և կայս. իրաւունքն այսօր վաղը պիտի ելնէ:

— 700 —

Յետոյ, որովհետեւ Բօլան լուսութիւն կը պահէր:

— Ես քոյր չունիմ, իրաւ է, ըսաւ նա. սակայն իմ քրոջս ըլլալէ աւելի աղէկ բան մը մտածեցի քեզի համար:

Բօլան միշտ լուսութիւն պահեց:

— Բօլան, աշխարհի վրայ խիստ հրապուրիչ աղջիկ մը կայ զոր իմ աղջկանս պէս կը սիրեմ, հազիւ տասնը. եօթը տարեկան է. դուն քսան և վեց տարեկան ես. կիսաբաժնի զօրավար ես, պատերազմը չաւարտած զօրաբաժնի զօրավար պիտի լինիս: Ուրեմն Բօլան, պատերազմէն վերջը Փօրիզ պիտի վերադառնանք և դու պիտի ամուսնանաս:

— Զօրապետ, ընդմիջեց Բօլան, Պուրիէն զձեզ կը փնտռէ ահաւասիկ:

Եւ յիշուի հիւպատոսին քաղաքապետը երկու խօսակիցներէն հազիւ տասը քայլ անդին կը գտնուէր:

— Դուն ես: Պուրիէն, հարցուց Պոնաբարթ անհամբերութեամբ:

— Այո զօրապետ: Գաղղիայէն ուղևորուած մը:

— Ա՛հ:

— Եւ տիկին Պոնաբարթէն նամակ մը:

— Լաւ, ըսաւ առաջին հիւպատոսը ու ժգնապէս օտք ելնելով, տուր:

Եւ նամակը գրեթէ ձեռքէն յափշտակեց:

— Ինձի համար բան մը չկայ, հարցուց Բօլան:

— Ոչինչ:

— Զօրամանակի է, ըսաւ երկտառարդը ինքնիրեն խորհելով:

— 697 —

— Զօրապետ, ըսաւ Բօլան խնդալով, Լիւքսէնպուրկի մէջ շատ խօսակցութիւններ ունեցածք, մանաւանդ մէկ մը յորում ինձի ծանուցիք թէ գարսնին Իտալիա պիտի իջնենք և Թօրի մէջ Մէլաու զօրապետին հետ պիտի կուսինք, այնպէս չէ:

— Այո, բայց տասը վրայ խօսիլ չեմ ուզեր ես:

— Կը բարեհաճի՞ք յայտնել ինձի:

— Ամուսնութեան վրայ կը խօսէինք:

— Ա՛հ, այո, քրոջս ամուսնութեան վրայ: Ատիկա վերջացած ըլլալու է հիմա զօրապետ:

— Քրոջս ամուսնութեան վրայ չէ Բօլան այլ քու:

— Ա՛հ, ըսաւ Բօլան դառն ժպիտով մը, ես կը կարծէի որ այս խնդիրը մեր մէջ թաղուած է զօրապետ:

Եւ ոտք ելնելու համար շարժում մ'ըրաւ:

Պոնաբարթ թեմէն բռնելով նստեցուց:

— Երբ տոոր մը խօսեցայ քեզի Բօլան, ըսաւ Պոնաբարթ խօսեալ դէմքով մը որ կը հրամայէր մըտիկ ընել իրեն, գիտե՞ս թէ քեզի զո՞վ սահմանած էի:

— Ոչ զօրապետ:

— Լաւ, քեզի Գաբուրին քոյրս սահմանած էի:

— Զեր քոյրը:

— Այո, կը զարմանամ:

— Բնաւ չէի կարծեր որ այսպիսի պատիւ մը մըտքեմուդ իսկ անցնի ինձի համար:

— Դու ապերախ ես Բօլան. կամ օրօհնդ չես ըսել ինձի. գիտես որ զքեզ կը սիրեմ:

— Օ՛, զօրապետ, պօռաց Բօլան:

ԴԵՂԱՐԱՆ Տ. ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

ԵՆԵՆԻ ՃԱՄԻ ԲՕՍԹԱԽԱՆԵՆԻ ԴԻՄԱՑ

ԹԻԻ 12

ԶԿԱՆ ԻԻՂԻ
ՏԵՓՕ

ԶԿԱՆ ԻԻՂԻ
ՏԵՓՕ

Այս անգամ Եւրոպայի
գործարաններէն ամենէն
ընտիր եւ թարմ զեղեր յա-
ճախորդաց կը ծախուին ա-
ժան պնով: Նոյնպէս դե-
ղարանէս մեծ խնամով
պատրաստուած «Ելիքսի»
որը Բէրլին անուն օգտա-
ւէտ գեղը կը գտնուի: Այս
զեղը թէ ստամոքսի հի-
ւանդութեան կամ դժուա-
րամարտութեան, եւ թէ յղի
կանանց արտախտութեան
եւ այլ տկարութեանց հա-
մար յոյժ զօրաւոր եւ կազ-
դուրիչ բաղադրութիւն մէ-
ջ ունի գործածութեան կեր-
պը զեղարանէս կը տրուի:
Նաեւ ամեն տեսակ օգտա-
ւէտ հանքային թարմ ջու-
րեր ալ բերել տուած ենք:
Մասնաւորապէս Նոր-
վեգիայի ձկանի յի ամենէն
ընտիր տեսակէն, թէ օխա-
յով եւ թէ չիշտով խիստ
աժան գնով կը ծախուին:
Գեղարանի մէջ Տոք-
թիօր Այլագեան էֆ. ա-
մեն օր ժամը 7էն մինչեւ
10 գտնուելով, իրեն զի-
մով հիւանդները, նաեւ ար-
դայոց հիւանդութիւնները
պիտի դարմանէ: Նոյնպէս Այլագեան էֆ.
մի միայն ուրբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ
10 իրեն զիմով հիւանդները ձրի պիտի
դարմանէ, եւ նոյն օրը զեղարանէս խիստ
կարօտեալ աղքատաց զեղերը ձրի պիտի
տրուին:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ.

ԶԵՐԶԵՐԶԵՆ ԵՎԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառու-
թեան եւ զեղագործութեան զբաղելով հասա-
րակութիւնը գործացնելու համար մեր ձեռքէն
եկած ջանքը խնայած չըլլալն յայտնի է մեր
պատուարժան յաճախորդաց եւ բոլոր հասարա-
կութեան: Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յա-
ճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար դե-
ղարան մը բանալու փափաքելով, շատ տարի-
ներէ ի վեր ամենուն ծանօթ եղող մեր Պօլսոյ
Եկեղ-ձամի թիւ 26 մթերանոցէն դառնոյնպէս
Կ. Պօլսոյ Կամուրջին դիմացը 77 թիւ 40. եւ Հ.
Քիւսիւկեան եղբ. անուամբ զեղարան եւ մը-
թերանոց (տէքսթիլթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր
ձորանայի, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ քիմիական
բաղադրութիւններն ու զանազան զեղերը,
մեծ խնամով չինուած, եւ ամենէն ընտիր տե-
սակները կը գտնուին եւ աժան գնով կը ծախ-
ուին: Ասոնցմէ զառ, ամեն աստիճան գործած-
ուած զանազան տեսակ գինի, ալիւն ձկան իւղ
քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք մ'ըլլաւ կը գտնուի,
ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ գործիքներ:
Նկատ զեղագիրք իսկոյն թարմ զեղերով,
աժան գնով եւ մեծ խնամով կը պատրաս-
տուին: Ասոնցմէ զառ, զեղարանին վեր-
նայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ ու-
րոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար
բժիշկի հետ խորհրդակցելու ուղղող անձինք, մեր
զեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը
տեսնեն:

Դարձեալ հռչակաւոր բժիշկ-Մեծ. Տօթք.
Արապեանն ալ որ իւր ճարտարութեամբը շատ
տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ եղած է,
երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը
ժամը 6—8 մեր զեղարանը պիտի գտնուի:

Գ. Ա. Մ. Ի. Ի. Ա.

(ՆԱԽԵՆԻՆ ԿԼՈՒԹՈՒՆ)

109 - Կալաթա Սանտրոգ ԶԵՂԱՐՓՈՒՄՈՒՄ 109

Երբեմն Գօնթի Շահինի եւ յետոյ «Կլուա»
անուամբ մեր վարչութեան ներքեւ գտնուած
ձխախտի գործարանն, այս անգամ կառա-
վարական պաշտօնական ազդարարութեամբ
իւր անունն «Գամելիա» փոխելով, ըստ նախ.
նոյն ամեն ջան եւ դոհողութիւն չպիտի խը-
նայուի մեր կողմէն աւելի եւս ընդհանրու-
թեան գոհունակութեան արժանանալու: Եւ
նորա ճաշակը լիովին գոհացնելու համար. հե-
տեւաբար կը հրաւիրեմք մեր արդոյ յաճա-
խորդներն, որ փութեան պատուել յոյն գոր-
ծարանն, եւ նորա արտադրութեան ազնիւ եւ
ընտիր ձխախտներէ բաղադրեալ լինելն փոր-
ձով հաստատեն:

Մասնաւոր խնամով նոր ձեռք բերուած
Եկեղ-ձեմի հատընտիր բերքերուն շնորհիւ յա-
ճախորդը կարող են գտնել մեր քով այնպիսի
անխառն եւ զուտ հոտաւէտ ձխախտ եւ
զլանիկներ, որոնց գերազանցութեան չեն կա-
րող հաւաստիլ եւ բողբոջութեան մտնել
ուրիշ ուրիշ ձխախտի արտադրութիւնը:
Թէ Կ. Պօլսոյն տրուած եւ թէ գաւառներէն
զրկուած յանձնարարութիւնը ամենայն ճշդու-
թեամբ եւ փութեանակի կը կատարուին, ինչ
քանակութեամբ որ ըլլան տրուած հրաման-
ներն:

Օտար երկիրներէ եկած յանձնարարութիւնք
ըստ մաքսային օրինաց պանտրօլի աուրքէ ա-
զատ են:

Մթերանոց, Կալաթա Սանտրոգ ԶԵՂԱՐՓՈՒՄՈՒՄ
թիւ 109:

Մասնաւոր, Կ. Պօլսոյ Պալքը—բաղար
թիւ 165:

ՏԵՄԻԳՄՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԱՐՓ

ՏԵՐ-ԽՄԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Իգալ փաշա խան թիւ 14

— 698 —

Եւ առաջին հիւպատոսին երկու ձեռքերը բռնելով,
խորին երախտագիտութեամբ օխմեց:

— Է՛հ ուրեմն, զքեզ ինծի քեռայր ընել կու-
գե՞մ:

— Ձեր քորը եւ Մուրառ զիրար կը սիրէին զօրա-
պետ, ըսաւ Բօլան, լաւագոյն է որ ձեր խորհուրդը չը
կատարուի: Ասկէ զառ, աւելցուց նա խօսել ձայնիւ,
սրդէն ձեզի ըսած եմ զօրապետ թէ ես չպիտի մոռու-
նամք ընաւ:

Պօնաբար ժպտեցաւ:

— Ձրսե՛ս ինծի օր կրօնաւոր պիտի ըլլա՞ս ուրե-
մն:

— Է՛հ, վաճեքը վերահաստատեցէք եւ ինքզինքս
օպտնեղու առիթներն ալ վերցնէք որոնք փառք Աս-
տուծոյ, բաղմամբիւ են:

— Ուրեմն արտի օ կէ վիշտ մը, կնոջ անհաւատար-
մութիւն մը կա՞յ:

— Ա՛հ, ըսել է զիս սիրահարեալ կը կործէք, այդ-
պակա՞ս էր ինծի:

— Դու պաշտօնէդ դժգոհ ես ուրեմն քանի որ
քօյրս կառավարկեմ քեզ եւ կը մերժեմ:

— Բայց դժբաղդաբար անկարելի է այդ: ձեր ե-
րեք քօրերը ամուսնացեալ են զօրապետ, ամենէն պղզ-
տիկը Լըբէր զօրապետին, երկրորդը Պաշիօքի իշխա-
նին եւ անդրանիկը Մուրառի հետ ամուսնացած են:

— Այնպէս օր, ըսաւ Պօնաբար խնդալով, դուն
խաղաղ եւ երջանիկ ես. եւ ինքզինքդ իմ դաշնակցութե-
նէս տղատ կը համարիս:

— Օ՛, զօրապետ, կաղաչեմ, ըսաւ Բօլան:

— 699 —

— Կերեի թէ դու փառասէր չե՞ս:

— Չօրապետ թոյլ տուք ինձ սիրել զձեզ յայն բա-
րութեան համար զոր ըրիք ինձ եւ ոչ անոր համար զօր
ընել կուզէք:

— Եւ եթէ ես ինքնահաւանութեամբ փափաքեմ
զքեզ ոչ միայն բարեկամութեան այլ եւ տղապանու-
թեան կապով մը կապել ինծի հետ, եթէ ըսեմ քեզ,
իմ ազագոյ խորհուրդներուս մէջ եղբարցս վրայ այն-
քան վստահութիւն չունիմ, իսկ քու վրայ կատարեալ
վստահութիւն ունիմ:

— Սրտի տեսակէտով իրաւունք ունիք:

— Ամեն տեսակէտով, ինչ ընեմ ես Լըբէրը, չա-
փառու եւ սահմանափակ մարդ մ'է, Պաշիօքի գաղղիացի
չէ: Մուրառ աւելի նման է սակայն յիմար մ'է:
Հարկ է որ օր մը ասոնք իշխան ալ ըլլան: քանի որ քոյ-
րերուս ամուսնիներն են: Այս միջոցին զքեզ ինչ ը-
նեմ:

— Ձիս ալ Գաղղիոյ մարտախաղ մը կընէք:

— Յետոյ:

— Ինչպէս յետոյ. ասիկա արդէն շատ մեծ տիւ-
ղոս մ'է:

— Ուրեմն փոխանակ միութիւն մ'ըլլալու երկս-
տասուններորդ մաս մը պիտի ըլլա՞ս:

— Թոյլ տուք ինձ կաղաչեմ պարզ բարեկամ մնալ
ձեզ: Թոյլ տուք ինձ ամեն աստիճան ճշմարտութիւնը խօ-
սիլ ձեզ, եւ վստահ եղիք որ բաղմամբնէ կաղաչեք
զիս:

— Թերեւ ձեզի համար բաւական է, Բօլան, աս-
կայն ինծի համար բաւական չէ, ըսաւ Պօնաբար եւ
պնդեց: